

متن پرسش

با عرض سلام: با تشکر فراوان از استاد عزیز، در مورد موضوع «نماد» در فرهنگ اسلامی به کدام مطالبتان (کتاب یا جزوه) مراجعه کنم؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: فکر نمی‌کنم به طور خاص در این مورد صحبتی کرده باشم. می‌ماند که در روایات ما بحث «اشارات» را ماوراء «عبارات» به میان می‌آورد تا متذکر شوند چگونه می‌شود از متون دینی به عنوان یک نماد استفاده کرد. از حضرت صادق داریم که می‌فرمایند: «کِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ - عَلَى الْعِبَارَةِ وَ الْإِشَارَةِ وَ اللَّطَائِفِ وَ الْحَقَائِقِ - فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ وَ الْإِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ - وَ اللَّطَائِفُ لِلْأَوْلِيَاءِ وَ الْحَقَائِقُ لِلْأَنْبِيَاءِ» [۱] کتاب خدا به چهار صورت است. «عبارت» و «اشاره» و «لطایف» و «حقایق»، عبارت مخصوص عوام است و اشاره مربوط به خواص است و لطائف مخصوص اولیاء است و حقایق مخصوص انبیاء. و یا از بزرگان اهل عرفان هست: «العاقل یکفیه الاشارة» برای عاقل یک اشاره کافی است تا متوجه موضوع شود. موفق باشید

[۱] - بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۲۷۸.